

HASZNOS HULLADÉKOK A HÁZTARTÁSBAN

Előzmények

Zugló 2019-ben partnerként csatlakozott az Tropa Verde, Magyarországon Hulladék.Pont néven futó projekthez.

A háztartási hulladék szelektív gyűjtését ösztönző projekt első lépése egy megalapozó lakossági felmérés, amelyet Zugló önkormányzata megbízásából a Jóügy Kft. készített. Az adatok felvétele online és papíron történt, a zömében a zuglói lakosság, kis részben más kerületek lakói körében.

A kérdőívet 202 fő töltötte ki. A kutatás nem reprezentatív.

Hulladék helyzet otthon

A hulladékok otthoni tárolása, kezelése, külön gyűjtése, szállítása a legtöbb háztartásban valamennyire gondot, legalábbis nyugös feladatot jelent. Rákérdeztünk arra, hogy melyik hulladékfajták jelentenek gondot azok közül, amelyek ugyan külön gyűjtendők, de nem vesznek részt a házhoz menő szelektív gyűjtésben. Az 5-ös fokozatú skálán problémásnak tekintettük a 4-es vagy 5-ös fokozatra értékelt anyagokat. (1. ábra)

A válaszadók nagy többsége számára a veszélyes hulladéknak minősülő **vegyszer- és festékmaradékok, ezek csomagolása** jelent problémát (64%), ezt követi a **hungarocell** (53%) és a **használt sütőolaj** (47%). Éppen csak lemaradt a dobogóról az e-hulladék és az üveghulladék.

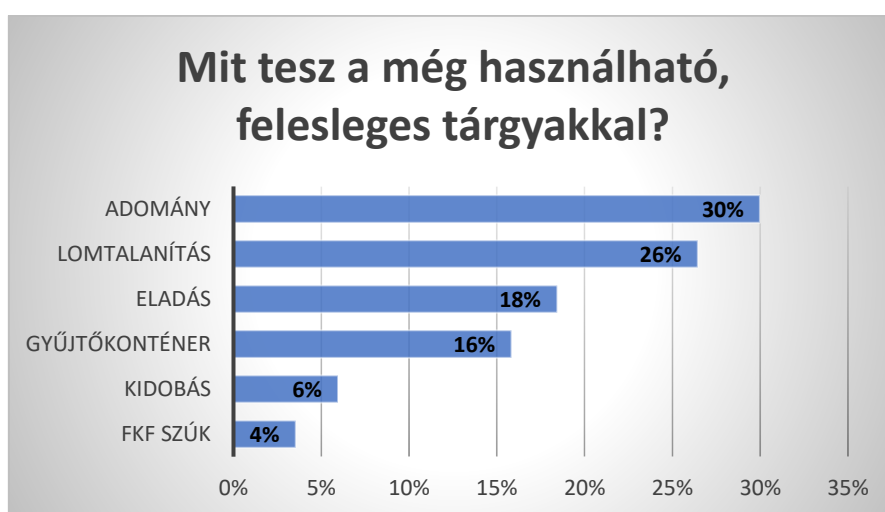

1. ábra: A háztartások mekkora részének okoz gondot adott hulladékfajta kezelése?

A megunt, elhasznált, de még használható tárgyak továbbhasznosítása, használatban tartása kiemelt a projekt céljai közt, ezért kíváncsiak voltunk, a válaszadó háztartások hogyan állnak ehhez. (2. ábra)

Az összes válasz közül (egy válaszadó több opciót is megjelölhetett) a közvetlen vagy valamilyen szervezeten keresztül **adományozás (30%)** vezet, közvetlenül utána pedig a **lomtalanítást (26%)** választják a háztartások. Itt gondolnunk kell arra is, hogy a lomok elszállítás előtti (illegális) átválogatása, kimazsolázása olyan erős gyakorlat, hogy sokan erre is egyfajta adományozásként tekintenek.

Az eladás a válaszok 18%-át tette ki, ruhagyűjtőkonténer, könyvszekrényt 16%-ban választanak a válaszadók. Az FKF SZÚK-ba csak az esetek 4%-ában kerülnek a tárgyak, még a kidobás (6%) is megelőzi.

2. ábra: Mit tesznek a válaszadók a felesleges, de még használható tárgyaikkal?

Megkértük a válaszadókat, becsüeljék meg néhány speciális, otthon keletkező, külön gyűjtendő hulladék mennyiségét. (3. ábra) A legtöbb háztartásban viszonylag kis mennyiség keletkezik ezekből, de a veszélyes hulladékokra így is nagy figyelmet kell fordítani. Nagyobb mennyiséget a **szárazelemek, akkumulátorok mutatnak: 31%-ban évi 10 darabnál is több**, de a háztartások összesen **31%-ában évi 7-10, vagy annál több liternyi sütőolaj** is komoly hasznosítható kapacitást jelent.

	Kozmetikai flakon	Elem, akku	E-hulladék	Sütőolaj	Vegyszeres, festékes flakon	Gumibroncs
Nem keletkezik	18%	3%	13%	15%	32%	74%
1-3 db vagy liter	28%	19%	66%	32%	43%	18%
4-6 db vagy liter	22%	24%	12%	20%	17%	5%
7-10 db vagy liter	15%	19%	3%	15%	3%	0%
10+ db vagy liter	14%	31%	2%	16%	2%	0%
nem tudja	2%	4%	3%	2%	2%	3%

3. ábra: Mennyi keletkezik egyes speciális hulladékokból a háztartásokban?

A nem házhoz menő rendszerben, de külön gyűjtendő hulladékok számos fajtája közül néhány fontosabbnál rákérdeztünk, hogyan gondoskodnak róla, hová helyezik el azokat. Néhány veszélyes hulladék meglepően magas arányban végzi a kommunális hulladék közt: a **festékes, vegyszeres maradékok és csomagolásuk 18%-át, a szárazelemek 7%-át, a fénycsövek, LED-ek 15%-át, a gyógyszerek 13%-át** a normál kukába dobják a válaszadók. Ezek a számok azért adnak okot az aggodalomra, mert a nem reprezentatív kutatás önkéntes kitöltői jellemzően az átlagnál nyitottabbak a környezeti témákra, zöldebb gondolkodásúak, így a teljes lakosságnál ennél is magasabb arányt feltételezünk.

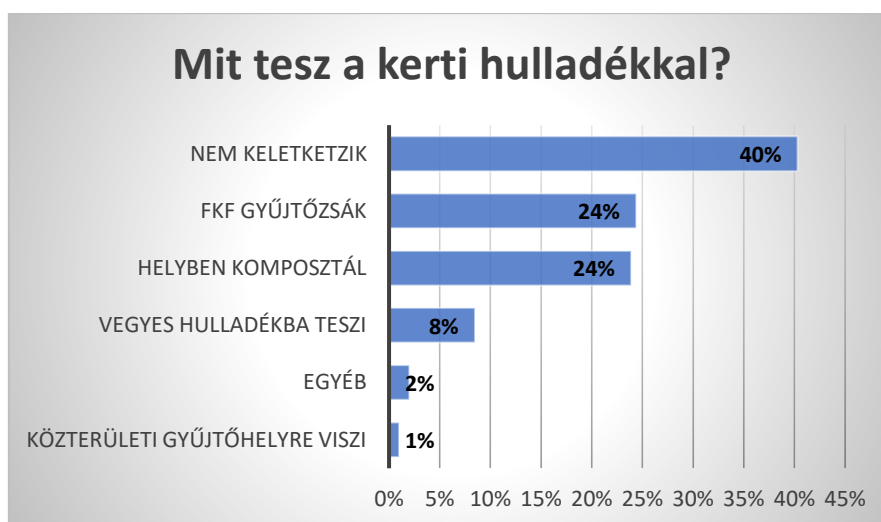
Hová kerül?	Szárazelem, akku	Festék-, vegyszer, csomagolás	Fénycső, kompakt izzó, LED	Használt sütőolaj	Elektronikai hulladék	Nagy háztartási gépek
Kommunális gyűjtőbe	7%	18%	15%	15%	5%	1%
Szelektív gyűjtőbe	8%	2%	5%	2%	2%	1%
Új vásárlásakor elszállítás	1%	0%	1%	0%	12%	47%
Hulladékgyűjtő akció	2%	34%	10%	11%	22%	12%
Hulladéksziget, -pont, -udvar	12%	21%	19%	28%	27%	14%
Bolt, intézmény gyűjtője	67%	2%	42%	19%	20%	13%
Nem tudja/nem releváns	3%	22%	9%	26%	11%	12%

Hová kerül?	Ruha, textil	Lejárt gyógyszer	Gumiabroncs	Hungarocell	Üveg-hulladék	Italoskarton
Kommunális gyűjtőbe	18%	13%	3%	32%	26%	11%
Szelektív gyűjtőbe	1%	2%	1%	13%	30%	78%
Új vásárlásakor elszállítás	1%	1%	11%	4%	1%	1%
Hulladékgyűjtő akció	7%	3%	7%	4%	2%	1%
Hulladéksziget, gyűjtőpont, udvar	21%	8%	12%	18%	29%	3%
Bolt, intézmény gyűjtője	33%	61%	9%	3%	6%	2%
Nem tudja/nem releváns	19%	12%	57%	26%	6%	5%

4. ábra: Hová helyezik a különböző hulladékfajtákat a lakosok?

A kerti hulladék esetében viszonylag jó a helyzet (5. ábra), a válaszadók nagy része megfelelően kezeli, ha ilyen keletkezik. A FKF-es gyűjtőzsák vagy köteges elszállítás és a helyben komposztálás aránya egyformán 24-24%. Elenyésző számban (2% alatt) kaptunk választ égetésről, közterületi kihelyezésről, de 8% a kommunális hulladékba helyezi a leveleket, gallyakat.

A kérdőívben külön nem kérdeztünk a komposztálható konyhai hulladékok kezelésére, de a szabad válaszok közt markánsan megjelent a téma, többen jelezték, hogy szívesen gyűjtenék külön, ha hasznosítható lenne.

5. ábra: A kerti hulladék kezelése

Akadályok, motiváció

A szelektíven begyűjtött hulladék arányára az infrastrukturális lehetőségek vannak a legerősebb hatással. Ezt erősíti meg a kérdőívben adott válaszok aránya: a hatékonyabb szelektálás akadályai közt a **messzire eső leadóhely (23%)**, a **kis kapacitású gyűjtőedényzet (17%)**, a szállítási és leadási nehézségek (11%) vezetnek. Csak kevesen említették, hogy az idő vagy a pénz akadályozná őket (3-3%).

6. ábra: Mi akadályozza a válaszadókat a szelektív gyűjtésben?

A lakosság motivációja (7. ábra) a jobb infrastruktúrával és több, pontosabb információval lenne javítható. A lakóhelyhez **közelebbi leadóhely**, mint infrastrukturális fejlesztés kapta a legtöbb említést (**21%**), de második és negyedik helyen a **több információ igénye** végzett. A válaszok 17%-ában jelezték igényüket a részletes információra (mit, hová, hogyan lehet vinni?), 11%-ban pedig a hulladék újrahasznosításáról adott hiteles információ hatna ösztönzően.

A pénz és a kedvezmények a sor végén, 4 és 6%-kal szerepeltek az említések közt, aminek oka lehet az is, hogy ez az ösztönző itthon – az iskolai gyűjtőakcióktól eltekintve - szinte teljesen ismeretlen.

7. ábra: A szelektív gyűjtés hatékonyságának, kiterjesztésének ösztönző elemei

DEMOGRÁFIAI ADATOK

A kutatás keretei, módszertana miatt a legtöbb demográfiai paraméterre nézve nem reprezentatív. A torzítások miatt következtetések a teljes zuglói lakosságra nem vonhatók le, ami nem is cél, hiszen a projekt alapvetően **a környezetvédelmi ügyekre nyitott, aktívan tájékozódó és cselekvő réteget** célozza.

A kitöltők 97%-a Zuglóban vagy egy szomszédos kerületben lakik.

Az környezeti témájú online felmérésekre jellemző, hogy a teljes lakossághoz képest felülreprezentáltak a diplomások és a nők. Jelen felmérésnél is itt tapasztaljuk a legkomolyabb torzítást: **a válaszadók 79% felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, 80%-uk nő**, többségük (66%) dolgozik.

Az idős, **60 év feletti korosztály csak 16%-ban** jelenik meg a kitöltők közt.

A háztartások mérete az országos átlagnak megfelelő: a felmért háztartásokban **átlagosan 2,46 fő** él.

JAVASLATOK

A felmérés a Hulladék.Pont projekt tesztidőszakának része, vagyis azt szolgálja, hogy a 2020-ban nagyobb volumenben induló rendszerhez adjon muníciót. Az alpinfrastruktúra fejlesztése nem a projekt része, tehát az ezen felül szóba jöhető megoldásokat vesszük számba.

A kérdőív eredményei alapján a projekt további alakításához javasoljuk:

- A hulladékleadási lehetőségek bővítését: **rendszeres, gyakoribb szemléletformáló akciók, kitelepülések**, a kerület minél több pontján, jó elérhetőséggel.
- Az **információs szolgáltatások** bővítését: világos, közérthető, vizuálisan támogatott információ a szelektív gyűjtés módjáról, leadóhelyekről, információ a hulladék útvjáról hasznosításáról (online és nyomtatott zöld térkép a leadóhelyekről, útmutató a gyűjthető anyagfajtákról stb.).
- Az **újrahasznosított termékek népszerűsítését**, ezek bevonását a kedvezményrendszerbe.
- Ismeretterjesztő eseményeket: **előadások, foglalkozások szakértők meghívásával**.
- Célzott **együttműködést a kereskedelmi szektorral** (boltok, piacok) a lakossági hulladék csökkentési lehetőségeiről, a visszagyűjtés ösztönzéséről, hulladék újrahasznosításáról (pl. együttműködés a műanyagmentes július kapcsán).
- **Kereskedelmi egységek bevonását gyűjtőpontként** is a Hulladék.Pont programba.
- A Zuglóban működő **közösségi kertek komposztálói fogadják be** a helyi lakoságnál keletkező **komposztálható konyhai/háztartási hulladékot** azoktól is, akik nem aktív kertművelők.
- Az önkormányzat **kezdemenyezze az FKF-nél további hulladékudvarok nyitását** a kerületben, amit a megfelelő helyszínek ajánlásával, vagy helyszín biztosításával segíthet elő.